กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Strategies for Enhancing Research Utilization for Development of Basic Education Schools

เก็จกนก เอื้อวงศ์

Ketkanok Urwongse

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา 265 คน และการสนทนากลุ่มกับผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 14 คน ขั้นตอนที่ 2 พัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย โดยใช้ข้อมูลจากผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 และศึกษาแนวทางการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยโดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน แล้วจัดสัมมนาอิงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 13 คนเพื่อประเมินกลยุทธ์ ผลการวิจัยปรากฏว่า ได้กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย 6 กลยุทธ์ คือ 1) มุ่งพัฒนาคุณภาพงานวิจัยให้ได้รับความเชื่อถือ 2) เน้นการสร้างความตระหนักในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย 3) เร่งพัฒนาระบบสารสนเทศงานวิจัยเพื่อเอื้อต่อการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย 4) ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และพัฒนางานวิจัยให้มีคุณภาพ 5) เสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในสถานศึกษา และ 6) ส่งเสริมการสื่อสารและเผยแพร่งานวิจัย

คำสำคัญ : กลยุทธ์ การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

The objective of this research was to develop the strategies for enhancing research utilization for development of basic education schools. The research process was divided into two stages. The first stage was a study of the state, the problems and the needs of research utilization, using the questionnaire for data collecting from the samples which were 265 school administrators and the focus group discussion with 14 administrators and teachers. The second stage was to develop the strategies to enhance research utilization, using the information from the first stage, studying the guidelines for enhancing research utilization by interviewing the 8 experts and conducting connoisseurship involving the 13 connoisseurs for evaluation of the strategies. Research findings showed that there were 6 strategies which consisted of 1) developing the quality of research to be credible, 2) focusing on raising awareness of research utilization, 3) accelerating the development of research information systems to facilitate the research utilization, 4) encouraging to establish a learning network and developing quality research, 5) strengthening culture emphasis on research in schools and 6)enhancing communication and dissemination of research.

Keywords: Strategy, Research utilization, Basic education school

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

การวิจัยเป็นวิธีการหรือเครื่องมือสำคัญสำหรับการค้นหาคำตอบในประเด็นที่สงสัย อยากรู้ของนักวิจัย ถือว่าเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ ข้อเท็จจริง และคำตอบของปัญหาต่างๆ โดยวิธีการค้นคว้า รวบรวมข้อมูล หรือทดลองด้วยวิธีการที่เป็นระบบและเชื่อถือได้ ผลการวิจัยจึงเป็นผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินการวิจัยของนักวิจัย ที่ใช้ความรู้ความสามารถในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามวิธีวิทยาการวิจัย (research methodology) ทำให้ได้องค์ความรู้ นวัตกรรม หรือวิธีการแก้ปัญหาและพัฒนางาน พัฒนาวิชาชีพ พัฒนาองค์การ ผลงานวิจัยจึงมีคุณค่าต่อการพัฒนาองค์การ สังคม และประเทศชาติ

ในปัจจุบัน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาได้ให้ความสนใจและมีบทบาทในการดำเนินการและพัฒนางานวิจัยในสถานศึกษามากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษา ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 24 (5) ที่สนับสนุนให้ผู้สอน ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และมาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา นอกจากนั้น ในประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สาระความรู้ สมรรถนะและประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ได้ระบุไว้ชัดเจนเกี่ยวกับสมรรถนะของครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ ว่าต้องมีสมรรถนะการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาวิชาชีพ (ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556) รวมทั้งในการขอเลื่อนวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจะมีการจัดทำรายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนาการจัดการเรียนรู้และพัฒนาการปฏิบัติงาน ในแต่ละปีบุคลากรได้จัดทำผลงานวิจัยเพื่อขอเลื่อนวิทยฐานะเป็นจำนวนมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีการศึกษาค้นคว้าและผลิตงานวิจัยอย่างกว้างขวางมากขึ้น อย่างไรก็ตาม งานวิจัยโดยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่ใช้เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเอง ยังขาดการเก็บรวบรวม เผยแพร่ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้รวมถึงยังไม่มีการนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อขยายองค์ความรู้ หรือต่อยอดงานวิจัยอย่างชัดเจนและจริงจัง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษายังตระหนักถึงคุณค่าของผลงานวิจัยไม่มากนัก และไม่ได้มีการศึกษาค้นคว้า และนำผลการวิจัยที่มีอยู่จำนวนมากมาใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่เพียงพอ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยให้มากขึ้น เพราะงานวิจัยเป็นแหล่งความรู้ และสารสนเทศเชิงคุณค่าที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการผลักดันและส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อการพัฒนาสถานศึกษา

การใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเป็นกระบวนการในการทำความเข้าใจ และการใช้ความรู้ ข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยเพื่อเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานให้เกิดการพัฒนาที่ดีขึ้น (Bennett, 2002) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ในหลายสาขาวิชาชีพให้ความสนใจ เช่น สาขาวิชาชีพทางการแพทย์และการพยาบาล สาขาทางภาคธุรกิจ สำหรับสาขาการศึกษา ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยในระดับอุดมศึกษา เช่น การศึกษาและ

ทดสอบปัจจัยเชิงสาเหตุของการใช้ประโยชน์งานวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัย (ศิวะพร ภู่พันธ์, 2554) โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการนำผลวิจัยไปใช้ในการทำงานของมหาวิทยาลัย (ทิพย์สุดา จันทร์แจ่มหล้า, 2554) และการพัฒนาโมเดลการใช้ประโยชน์วิจัยของนิสิตบัณฑิตศึกษาทางการศึกษา : โมเดลการวัดแบบแข่งขัน 2 แบบ และโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบมีองค์ประกอบแฝง (ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล, 2550) และมีวิจัยของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนศึกษาเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (อภิญญา ธาระชัย, 2540) ส่วนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษา (วีรนุช ทองแดง, 2546) ซึ่งจะเห็นได้ว่า มีงานที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยน้อยมาก ทั้งๆ ที่ประเด็นเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา

การที่จะทำให้เกิดการขับเคลื่อนในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อการพัฒนาสถานศึกษาได้มากขึ้นนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีกลยุทธ์ แนวทางส่งเสริมการดำเนินการที่มีความเหมาะสม เชื่อถือได้ และมีความเป็นได้ในการนำไปใช้จริง ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนากลยุทธ์ในการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะทำให้ได้กลยุทธ์และมาตรการที่สำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นระบบ มีความชัดเจน และกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตการวิจัยและกรอบแนวคิดการวิจัย

1.ของเขตการวิจัย

1.1 ตัวแปรที่ศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดตัวแปรที่ศึกษาดังนี้ 1) สภาพการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย ประกอบด้วย วัตถุประสงค์การใช้ ประเภทของงานวิจัยที่ใช้ประโยชน์ ขอบข่ายภารกิจที่นำงานวิจัยมาใช้ประโยชน์ แหล่งที่มาหรือวิธีการเข้าถึงงานวิจัย และลักษณะการนำงานวิจัยมาใช้ประโยชน์ 2) ปัญหาการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ประกอบด้วย แหล่งข้อมูลผลงานวิจัย คุณภาพของผลงานวิจัย คุณภาพของผู้ใช้ และการส่งเสริมสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย 3) ความต้องการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ประกอบด้วย ความต้องการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยตามกรอบภารกิจของการบริหาร และความต้องการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยตามลักษณะ/แนวทางการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

1.2 ในการศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเฉพาะระดับสถานศึกษาในสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้น

2. กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยและประเภทจากการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยของ Reid and Fortune (1992) ลักษณะการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาสถานศึกษาของเก็จกนก เอื้อวงศ์ (2553) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากการวิจัยของ Rogers (2003) และทิพย์สุดา จันทร์แจ่มหล้า (2554) ปรากฏดังภาพดังนี้

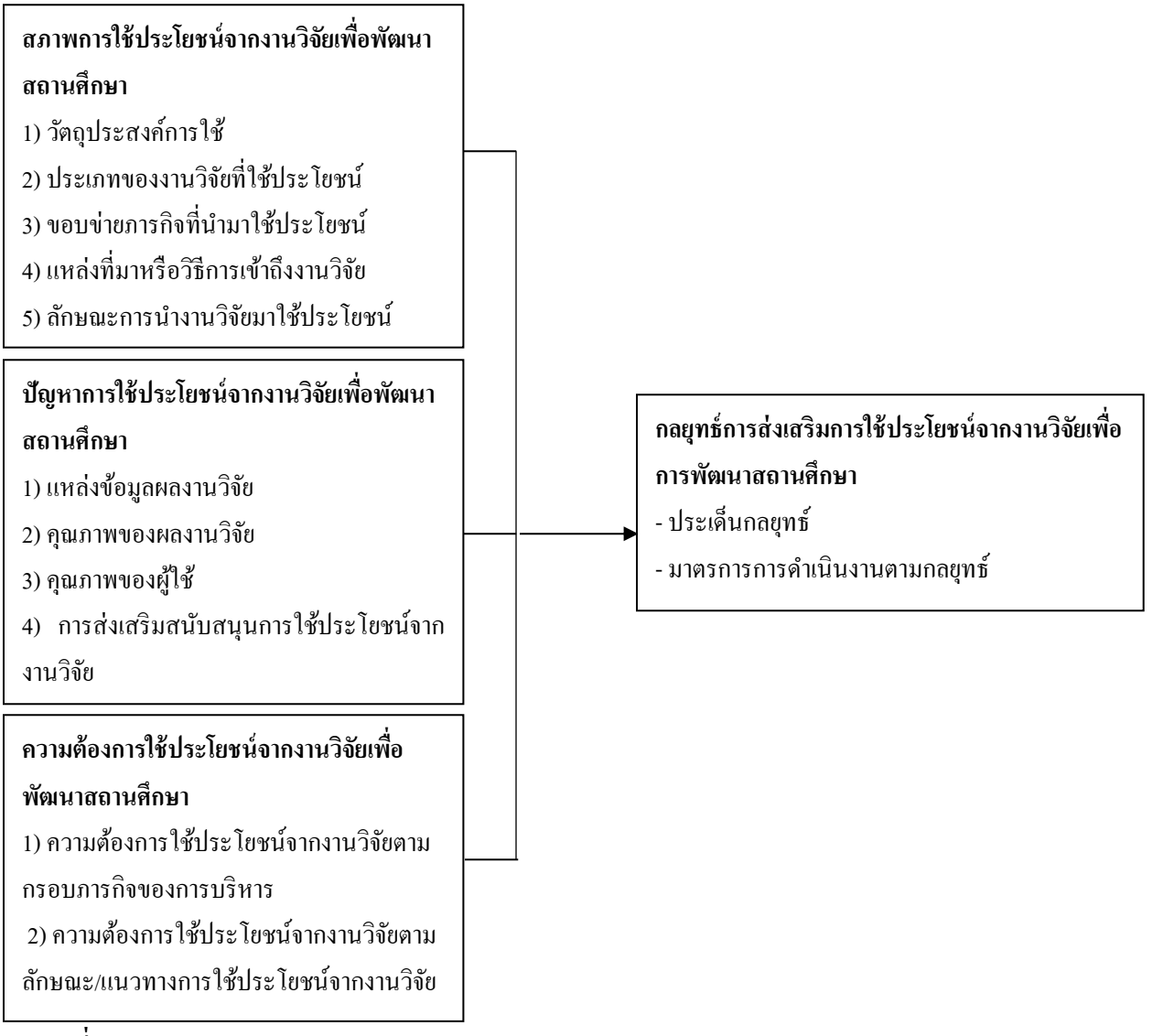

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยที่มีความถูกต้อง เหมาะสม เชื่อถือได้ และมีความเป็นได้ในการนำไปใช้จริง ซึ่งจะทำให้สถานศึกษาใช้เป็นหลักปฏิบัติ และแนวทางในการบริหารจัดการงานวิจัยในสถานศึกษาและส่งเสริมสนับสนุนการใช้ประโยชน์งานวิจัยเพื่อพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. หน่วยงานต้นสังกัด ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำกลยุทธ์ไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

นิยามศัพท์

1. สภาพการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาสถานศึกษา หมายถึง สภาพการดำเนินการต่าง ๆ ของสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการนำงานวิจัย และความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยมาใช้เป็นสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ และการพัฒนาการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์การใช้ประโยชน์ 2) ประเภทของงานวิจัยที่ใช้ประโยชน์ 3) ขอบข่ายภารกิจที่นำมาใช้ประโยชน์ 4) แหล่งที่มาหรือวิธีการเข้าถึงงานวิจัย และ 5) ลักษณะการนำงานวิจัยมาใช้ประโยชน์

2. ปัญหาการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาสถานศึกษา หมายถึง สิ่งที่ขัดขวางหรือเป็นอุปสรรคของสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการนำงานวิจัย และความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยมาใช้เป็นสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ และการพัฒนาการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ประกอบด้วยปัญหาเกี่ยวกับ 1) แหล่งข้อมูลผลงานวิจัย 2) คุณภาพของผลงานวิจัย 3) คุณภาพของผู้ใช้ และ 4) การส่งเสริมสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

3. ความต้องการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาสถานศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหารมีความต้องการนำงานวิจัยมาใช้ประโยชน์ใน 2 ลักษณะคือ 1) ความต้องการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยตามกรอบภารกิจของการบริหาร และ 2) ความต้องการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยตามลักษณะ/แนวทางการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

4. กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาสถานศึกษา หมายถึง หลักปฏิบัติ วิธีการหรือแนวทางในการดำเนินงานที่จะช่วยให้สถานศึกษานำงานวิจัยมาใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จสำเร็จ ซึ่งกลยุทธ์ดังกล่าวได้มาจากกระบวนการวิจัย ประกอบด้วยประเด็นกลยุทธ์และมาตรการในการดำเนินการตามกลยุทธ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา โดยดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการประโยชน์จากงานวิจัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยและการพัฒนากลยุทธ์จากเอกสาร หลักการ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยซึ่งจะนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ *ประชากรที่ใช้ในการวิจัย* ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2,358 คน *กลุ่มตัวอย่าง* ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปเคร็จซี มอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้จำนวน 331 คน มีผู้ตอบ

แบบสอบถามกลับมา จำนวน 265 คน คิดเป็นร้อยละ 80.06 *เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย* ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและความต้องการการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน พิจารณาความเหมาะสมและตรวจสอบคุณภาพด้านความตรง (validity) ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.5ขึ้นไป *การวิเคราะห์ข้อมูล* โดยการหาค่าร้อยละและการวิเคราะห์เนื้อหา

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มกับกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา 1 กลุ่ม และครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษา 1 กลุ่ม กลุ่มละ 7 คน รวม 14 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย สภาพ ปัญหาและความต้องการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์สภาพ ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการส่งเสริมส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและผลการศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยจากขั้นตอนที่ 1

2. ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา และนักวิชาการ จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แนวคำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

3. สังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาในข้อ 1 และข้อ 2 แล้วยกร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ได้ประเด็นของกลยุทธ์การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

4. ประเมินร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยประยุกต์ใช้เกณฑ์มาตรฐานการประเมิน 4 ด้าน คือ ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และความเหมาะสม (Joint Committee on Standards for Educational Evaluations, 1994) โดยการสัมมนาอิงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้ให้ข้อมูล คือ นักวิชาการบริหารการศึกษา ผู้บริหารระดับกระทรวงศึกษาธิการและระดับเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ จำนวน 13 คน

5. ปรับปรุงกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามผลการประเมินและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัย

1. สภาพ ปัญหาและความต้องการในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

1.1 สภาพการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

มีการนำงานวิจัยมาใช้ประโยชน์ ดังนี้

ด้านประเภทของงานวิจัยที่ได้ใช้ประโยชน์ พบว่า งานวิจัยที่นำใช้ประโยชน์มากที่สุดสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาคือ งานวิจัยเชิงประเมินและงานวิจัยและพัฒนา ผู้บริหารใช้ประโยชน์จากงานวิจัยและพัฒนาโดยนำรูปแบบหรือแนวทางการบริหารจัดการต่างๆ มาใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษา การใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์มีจำนวนน้อยที่สุด มีการนำมาใช้เพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน สำหรับครูผู้สอนใช้งานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนค่อนข้างมาก

ด้านงานวิจัยของกลุ่มผู้ทำวิจัยที่นำมาใช้ประโยชน์ พบว่า งานวิจัยของกลุ่มผู้ทำวิจัยที่นำมาใช้ประโยชน์มาก คือ งานวิจัยของครูเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และงานวิจัยของผู้บริหารที่ใช้เป็นผลงานเพื่อขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ มีการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยจากหน่วยงานต่างๆ มาก ส่วนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยของบุคคลอื่นที่เป็นงานวิจัยของผู้บริหารและครูมีการนำมาใช้ประโยชน์ไม่มากนัก

ด้านขอบข่ายภารกิจ พบว่า มีการนำงานวิจัยตามขอบข่ายภารกิจที่มีในการบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานบุคคล ในเรื่องการพัฒนาครูและบุคลากรมาใช้ประโยชน์มาก โดยส่วนใหญ่ใช้ในขอบข่ายภารกิจงานวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาครูและการประเมินครู งานวิจัยในการบริหารงานบุคคล งบประมาณไม่ค่อยมีการเผยแพร่ จึงไม่มีนำงานวิจัยในกลุ่มนี้มาใช้ประโยชน์

ด้านแหล่งที่มาของงานวิจัยที่นำมาใช้ประโยชน์ พบว่า แหล่งที่มาของงานวิจัยที่นำมาใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่เป็นงานที่ได้มาจากการดาวน์โหลดจากอินเทอร์เน็ตหรือจากสื่อออนไลน์ต่างๆ และรายงานวิจัยที่ได้รับจากหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้นในโรงเรียนขนาดใหญ่บางแห่งมีฝ่ายวิจัยของโรงเรียน ที่ทำการรวบรวมผลงานวิจัยเอาไว้ เพื่อให้ครูอาจารย์ได้ศึกษาค้นคว้าอีกส่วนหนึ่ง

ด้านลักษณะการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย พบว่า ลักษณะการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยที่ใช้มาก คือ การใช้ประโยชน์สำหรับเป็นเครื่องมือในการทำงานโดยนำข้อค้นพบจากงานวิจัยมาใช้เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน ใช้ผลงานวิจัยเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาหรือนำนวัตกรรมนั้นๆ มาประยุกต์ใช้ ใช้ประโยชน์เพื่อการโน้มน้าวให้เกิดการพัฒนางานโดยนำข้อค้นพบจากงานวิจัยมาใช้เพื่อสนับสนุนความคิดหรือแนวปฏิบัติงานให้ครูได้ปรับเปลี่ยนและพัฒนาการปฏิบัติงานของตนให้พัฒนามากขึ้น ครูใช้ประโยชน์จากงานวิจัยในข้อนี้ค่อนข้างมาก โดยใช้ประโยชน์จากเครื่องมือการวิจัยโดยเฉพาะรูปแบบการสอนหรือชุดการสอนต่างๆ นอกจากนั้นยังพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้ร่วมทำวิจัยกับหน่วยงานอื่นๆ และนำความรู้และแนวทางการพัฒนาจากงานวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษา พร้อมทั้งมีการนำงานวิจัยที่ผู้บริหารและครูศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษามาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา

1.2 ปัญหาในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

ปัญหาที่พบในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย มีดังนี้

ด้านแหล่งข้อมูลผลงานวิจัยและการเข้าถึง พบว่า มีปัญหาการขาดระบบสารสนเทศหรือการรวบรวมผลงานวิจัยอย่างเป็นระบบ และแหล่งข้อมูลที่มีอยู่เข้าถึงได้ยาก ขาดการรวบรวมผลงานวิจัยอย่างเป็นระบบ ระบบอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร การค้นคว้าและดาวน์โหลดมาใช้งานได้ค่อนข้างยาก และผลงานวิจัยที่อยู่ในฐานข้อมูลค่อนข้างเก่า

ด้านคุณภาพของงานวิจัย พบว่า ผลงานวิจัยไม่ชัดเจน ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ และการนำเสนอและการสื่อสารผลงานวิจัยยากต่อการทำความเข้าใจและประยุกต์ใช้ ผลงานวิจัยไม่ค่อยน่าเชื่อถือในเรื่องคุณภาพ งานวิจัยเป็นงานวิจัยเพื่อใช้ขอเลื่อนวิทยฐานะ ไม่ได้เป็นงานที่เกิดประโยชน์โดยตรงต่อสถานศึกษาหรือต่อการพัฒนาสถานศึกษา และเป็นงานวิจัยที่ใช้เฉพาะโรงเรียน เฉพาะพื้นที่ ซึ่งทำให้การนำมาประยุกต์ใช้ค่อนข้างยาก

ด้านผู้ใช้งานวิจัย พบว่า ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ คือ ผู้ใช้งานวิจัยขาดทักษะในการวิเคราะห์วิพากษ์และการประเมินผลงานวิจัย ไม่ตระหนักถึงคุณค่าของการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย และผู้บริหารและครูยังขาดทักษะในการค้นคว้า ทั้งการค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต และการค้นคว้าจากห้องสมุด

ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย พบว่า หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลผลงานวิจัยและการใช้ประโยชน์ หน่วยงานต้นสังกัดขาดการสนับสนุนข้อมูล สิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงงานวิจัยและการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

1.3 ความต้องการการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

ความต้องการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย มีดังนี้

ด้านขอบข่ายภารกิจ พบว่า มีความต้องการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยมากที่สุดเกี่ยวกับการพัฒนาครูและบุคลากร งานวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน การบริหารและการควบคุมงบประมาณ และการพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการวิจัยในบางเรื่องเพิ่มมากขึ้น เช่น วิจัยประเมินนโยบาย วิจัยเกี่ยวกับเรื่องปัญหาการใช้งบประมาณ การบริหารงบประมาณ งานประสัมพันธ์ในโรงเรียน และการบริหารงานบุคคล

ด้านลักษณะความต้องการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย พบว่า มีความต้องการนำผลงานวิจัยมาใช้เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน และการแก้ปัญหาในการทำงาน การนำผลงานวิจัยมาใช้เพื่อสนับสนุนความคิดหรือแนวปฏิบัติงานให้ครูได้ปรับเปลี่ยนและพัฒนาการปฏิบัติงานของตน

ด้านความต้องการสนับสนุนให้เข้าถึงงานวิจัย พบว่า มีความต้องการให้หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานต้นสังกัดอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงงานวิจัย ประสานส่งเสริมและจัดทำเป็นเครือข่ายกับมหาวิทยาลัยในพื้นที่ จัดให้มีเวทีเพื่อนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานวิจัยของทั้งครูและผู้บริหารในทุกระดับ จัดทำฐานข้อมูลผลงานวิจัยของครูและผู้บริหารที่ผ่านการประเมินเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ และเผยแพร่งานวิจัยดังกล่าวเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าและป้องกันการทำซ้ำซ้อน ประชาสัมพันธ์ให้ทราบเกี่ยวกับการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัย และควรจัดสรรงบประมาณในการทำวิจัยและเผยแพร่งานวิจัย

2. กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการสังเคราะห์ผลการศึกษาทั้ง 4 แหล่ง คือ 1) แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยจากการสอบถามผู้บริหารและครู 3) ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย จากการสนทนากลุ่มผู้บริหารและครู และ 4) ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้นำมาเป็นข้อมูลที่ใช้กำหนดกลยุทธ์ และแนวทางการดำเนินงานในแต่ละกลยุทธ์ ซึ่งได้ผ่านการประเมินโดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ สรุปเป็นกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 6 กลยุทธ์และมาตรการการดำเนินงานแต่ละกลยุทธ์ ดังนี้

2.1 มุ่งพัฒนาคุณภาพงานวิจัยให้ได้รับความเชื่อถือ โดยมีมาตรการการดำเนินงาน ดังนี้

1) สถานศึกษากำหนดนโยบาย จัดระบบ และกลไกเพื่อให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และเน้นการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

2) สถานศึกษาดำเนินการเพื่อเพิ่มศักยภาพการทำวิจัยให้กับครูทั้งในด้านความรู้ ทักษะและเจตคติต่อการทำวิจัยด้วยวิธีการที่หลากหลาย

3) หน่วยงานต้นสังกัดส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาเพิ่มศักยภาพการทำวิจัยให้กับครู โดยการส่งเสริมให้มีทีมวิจัยในสถานศึกษาและสร้างเครือข่ายความร่วมมือการวิจัยกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4) หน่วยงานต้นสังกัดสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและครูให้มีความสามารถในการวิเคราะห์และวิพากษ์งานวิจัย

5) หน่วยงานต้นสังกัดส่งเสริมให้มีการประกวดและเผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

6) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดให้มีการประกวดผลงานวิจัยดีเด่นและเผยแพร่งานวิจัยที่ได้รับรางวัลเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยอย่างกว้างขวาง

7) สถาบันอุดมศึกษามุ่งเน้นให้นักศึกษากำหนดหัวข้องานวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ของชาติ และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษา รวมทั้งเน้นให้นักศึกษาผลิตงานวิจัยที่มีคุณภาพ โดยกำกับควบคุมให้การผลิตงานวิจัยมีความถูกต้องตามหลักวิชา และเป็นงานวิจัยที่เอื้อประโยชน์ในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

8) สถาบันอุดมศึกษามุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนด้านการวิจัยโดยให้ความสำคัญกับสาระเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย รวมทั้งการสังเคราะห์งานวิจัย และทักษะเกี่ยวกับการวิเคราะห์วิพากษ์งานวิจัยเพื่อให้สามารถเลือกใช้งานวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 เน้นการสร้างความตระหนักในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย โดยมีมาตรการการดำเนินงาน ดังนี้

1) สถานศึกษาเสริมสร้างให้ครูมีความตระหนักและเชื่อว่า การวิจัยเป็นกระบวนการที่สามารถพัฒนาผู้เรียนและคุณภาพสถานศึกษา ซึ่งต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับบริบทของปัญหาและความต้องการของสถานศึกษา แล้วนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษาอย่างจริงจัง

2) สถานศึกษาส่งเสริมครูได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ในการวิจัยและการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยจากแหล่งเรียนรู้และบุคคลอื่นๆ

3) สถานศึกษากำหนดแนวปฏิบัติงานให้เอื้อต่อการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย โดยเมื่อครูทำวิจัยสำเร็จแล้ว ให้มีการเผยแพร่หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในหรือภายนอกสถานศึกษาด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

4) สถานศึกษาจูงใจให้ครูดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และนำงานวิจัยมาใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดให้การปฏิบัติงานวิจัยดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน การพิจารณาเลื่อนเงินเดือนหรือการให้รางวัลต่างๆ

5) หน่วยงานต้นสังกัดมีนโยบายให้สถานศึกษาทำวิจัยและใช้ประโยชน์จากงานวิจัย โดยกำหนดให้การทำวิจัยและการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การประเมินคุณภาพการบริหารและการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาและการผลการปฏิบัติงานประจำปี

6) หน่วยงานต้นสังกัดมีนโยบายส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาที่ศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาจัดทำการวิจัยที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาเพื่อให้สามารถนำมาประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานได้จริง

7) หน่วยงานต้นสังกัดรวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาสถานศึกษา

8) หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่พัฒนางานวิจัยและนำงานวิจัยไปใช้เพื่อให้ประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานอย่างแท้จริง

2.3 เร่งพัฒนาระบบสารสนเทศงานวิจัยเพื่อเอื้อต่อการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้

1) สถานศึกษาเร่งพัฒนาระบบสารสนเทศงานวิจัย เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาและการเรียนรู้ โดยกำหนดให้มีคณะทำงานพัฒนาระบบสารสนเทศงานวิจัยในสถานศึกษา มีการเก็บรวบรวมงานวิจัยอย่างเป็นระบบ และจัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับการวิจัยทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

2) สถานศึกษาส่งเสริมให้มีการสังเคราะห์ผลงานวิจัยในชั้นเรียนของครูทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และนำมาใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนรู้ และการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) หน่วยงานต้นสังกัดส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษาวิจัยให้ครอบคลุมภารกิจทางการบริหารเพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษา ในขอบข่ายงานต่างๆ

4) หน่วยงานต้นสังกัดสนับสนุนให้มีการพัฒนาระบบสารสนเทศงานวิจัยที่เชื่อมโยงระหว่างระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับกระทรวงศึกษาธิการ และส่งเสริมให้มีการนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาสถานศึกษาและการเรียนรู้

5) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา จัดให้มีสารสนเทศงานวิจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา มีการเผยแพร่ในแหล่งต่างๆ อย่างกว้างขวางเพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้และการพัฒนาสถานศึกษา

2.4 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และพัฒนางานวิจัยให้มีคุณภาพ โดยมีมาตรการการดำเนินงาน ดังนี้

1) สถานศึกษาสร้างเครือข่ายการเรียนรู้งานวิจัยและใช้ประโยชน์จากงานวิจัยในสถานศึกษา โดยการจัดกิจกรรมการทำวิจัยร่วมกัน และนำผลการวิจัยและองค์ความรู้จากงานวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษา

2) สถานศึกษาสร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษา โดยสร้างเครือข่ายแบบโรงเรียนพี่โรงเรียนน้องหรือกลุ่มโรงเรียน

3) หน่วยงานต้นสังกัดมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำเครือข่ายเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาโดยให้การสนับสนุนปัจจัยต่างๆ ทั้งนี้การสร้างเครือข่ายควรเป็นเครือข่ายที่หวังผล คือเป็นเครือข่ายของกลุ่มบุคคลที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจเข้ามาพัฒนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างจริงจัง

4) หน่วยงานต้นสังกัดส่งเสริมให้สถานศึกษาทำความร่วมมือเป็นเครือข่ายกับสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ เพื่อสนับสนุนให้ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัย และการอำนวยความสะดวกให้บุคลากรในสถานศึกษาในเครือข่ายได้ใช้ฐานข้อมูลและการบริการห้องสมุดหรือแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ของสถาบันอุดมศึกษาได้

5) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถาบันอุดมศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการทำวิจัย หรือเป็นพี่เลี้ยงหรือผู้ชี้แนะในการทำวิจัยของบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในกระบวนการทำวิจัย และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้โดยตรง

2.5 สร้างวัฒนธรรมการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา โดยมีมาตรการการดำเนินงาน ดังนี้

1) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการวิจัยและการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา โดยกำหนดกิจกรรมเพื่อให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และอย่างสม่ำเสมอ

2) สถานศึกษาสร้างครูต้นแบบการวิจัยที่สร้างสรรค์งานวิจัยที่มีคุณภาพและนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถเป็นผู้นำในการสร้างทีมวิจัยในสถานศึกษาได้

3) สถานศึกษาจัดกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ครูที่ทำผลงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และนำผลงานวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน และครูที่ได้รับรางวัลผลงานวิจัยดีเด่นในระดับต่างๆ

4) สถานศึกษาจัดกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ด้านการวิจัย และแนวทางหรือวิธีการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย โดยจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การนำผลการวิจัยและผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของครูมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

5) หน่วยงานต้นสังกัดสนับสนุนให้ผู้บริหารและครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยและเข้าร่วมประชุมทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ โดยจัดเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับสถานศึกษา ระดับจังหวัดหรือระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับภาค และระดับประเทศ

6) สถานศึกษาส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ด้านการวิจัย เพื่อช่วยขับเคลื่อนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการวิจัยและการนำงานวิจัยมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษา

2.6 ส่งเสริมการสื่อสารและเผยแพร่งานวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีมาตรการการดำเนินงาน ดังนี้

1) สถานศึกษาเพิ่มศักยภาพและสนับสนุนบุคลากรให้สามารถเผยแพร่งานวิจัยได้อย่างกว้างขวาง โดยใช้ช่องทางที่หลากหลายทั้งการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ หนังสือ การจัดสารคดีเผยแพร่ การจัดทำเว็บไซต์หรือแอบปลิเคชั่นและสื่อออนไลน์ต่างๆ รวมทั้งการนำเสนอผลงานวิจัยในการประชุมทางวิชาการ

2) สถานศึกษาพัฒนาครูหรือสนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาให้มีทักษะการใช้เทคโนโลยี และการสืบค้นข้อมูลและงานวิจัย เพื่อให้บุคลากรมีทักษะในการสืบค้นและเข้าถึงข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) หน่วยงานต้นสังกัดจัดทำเอกสารหรือจุลสารเสนอผลงานวิจัยของครูหรือผู้บริหารสถานศึกษา โดยการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย สรุปข้อค้นพบที่กระชับชัดเจน และใช้รูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ ไม่เป็นทางการมากนัก เพื่อให้ครูหรือผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเข้าถึงองค์ความรู้และนำผลงานวิจัยไปประยุกต์ใช้ได้จริง

4) หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการเผยแพร่งานวิจัยหรือเอกสารทางวิชาการไปยังสถานศึกษาขนาดเล็กที่ห่างไกลโดยเฉพาะสถานศึกษาที่การใช้อินเทอร์เน็ตยังไปไม่ทั่วถึง

5) หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนให้มีช่องทางการสื่อสารเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้วิจัยกับผู้ใช้งานวิจัย เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายสามารถแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กันได้อย่างชัดเจน โดยจัดกิจกรรมที่ให้มีการพบปะกัน หรือใช้สื่อออนไลน์

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่พบว่า กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย 6 กลยุทธ์ ได้แก่ *มุ่งพัฒนาคุณภาพงานวิจัยให้ได้รับความเชื่อถือ เน้นการสร้างความตระหนักในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย เร่งพัฒนาระบบสารสนเทศงานวิจัยเพื่อเอื้อต่อการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และพัฒนางานวิจัยให้มีคุณภาพ เสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และส่งเสริมการสื่อสารและเผยแพร่งานวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ* ซึ่งทั้ง 6 กลยุทธ์จะเป็นแนวทางที่สามารถนำไปใช้เพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยในสถานศึกษาได้ เนื่องจากเป็นกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยของบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจากข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และสอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องการแพร่กระจายนวัตกรรมของ Rogers (2003) ที่กล่าวถึงเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการยอมรับนวัตกรรมโดยระบุว่า บุคคลที่ยอมรับนวัตกรรมต้องเป็นผู้ที่ไม่ยึดมั่นต่อสิ่งเดิม มีเหตุมีผลและมีทัศนคติที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งสามารถติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น มีส่วนร่วมในสังคม นอกจากนั้นในส่วนของนวัตกรรมต้องมีความเป็นประโยชน์ เข้ากันได้กับบริบท ไม่สลับซับซ้อน สามารถทดสอบได้ รวมทั้งเห็นผลได้ในเชิงประจักษ์

สำหรับในประเด็นกลยุทธ์แต่ละกลยุทธ์ ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปราย ดังนี้

1. กลยุทธ์การมุ่งพัฒนาคุณภาพงานวิจัยให้ได้รับความเชื่อถือ เป็นกลยุทธ์ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เกี่ยวข้องได้ให้ความสำคัญกับการผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ จากข้อค้นพบว่า งานวิจัยที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันเป็นงานวิจัยที่มีปัญหาในเชิงคุณภาพงานวิจัย จึงทำให้ผู้ที่มีความต้องการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยมีความไม่

เชื่อมั่นที่จะนำงานวิจัยมาใช้ประโยชน์ ดังที่ ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นนักวิชาการคนหนึ่งกล่าวว่า "*ก่อนพูดถึงประโยชน์จากงานวิจัย ต้องดูที่ผลผลิตของงานวิจัยก่อน เคยมีโอกาสไปเป็นกรรมการ Review ผลงานวิจัย งานวิจัยมีปัญหามาก วัตถุประสงค์วิจัยกับผลลัพธ์ไม่ไปด้วยกัน การทบทวนวรรณกรรมไม่ชัด*" ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวีรนุช ทองแดง (2546) ที่พบว่า ปัญหาที่บุคลากรไม่ใช้ประโยชน์จากงานวิจัย คือ ปัญหาคุณภาพของงานวิจัย ดังนั้น การจะส่งเสริมให้สถานศึกษาใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อการพัฒนางานและพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างความเชื่อมั่นว่า งานวิจัยที่จะนำมาใช้ประโยชน์มีคุณภาพ ทั้งในส่วนของกระบวนการวิจัยที่เชื่อถือได้และผลการวิจัยที่ถูกต้อง แม่นยำ ดังที่ เก็จกนก เอื้อวงศ์ (2553) ระบุว่า การจะใช้ประโยชน์จาการวิจัยนั้น ข้อมูลผลการวิจัยต้องมีความถูกต้อง มีความชัดเจน และเชื่อถือได้ ในประเด็นนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Rogers (2003) ที่ระบุว่า การใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมต้องทำให้เกิดการยอมรับนวัตกรรม โดยนวัตกรรมต้องมีประโยชน์ สามารถทดสอบและเห็นผลในเชิงประจักษ์ได้ อย่างไรก็ตาม การเพิ่มคุณค่าของงานวิจัยที่จะนำไปสู่การใช้ประโยชน์ได้นั้น นอกจากความถูกต้องตามหลักวิชา ยังต้องมีความเป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาและพัฒนางาน สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา รวมทั้งสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ของชาติด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับที่นักวิชาการคนหนึ่งซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูล กล่าวว่า *"ผลการวิจัยที่ออกมา ต้องมีความตรง คือถูกต้องหรือตรงกับความต้องการของคนที่จะใช้ เหมาะที่นำไปใช้ในการแก้ปัญหาของเขาได้จริง"* สำหรับมาตรการที่จะพัฒนาคุณภาพงานวิจัยให้ได้รับความเชื่อถือนั้น จึงเน้นที่มาตรการทั้งในส่วนของสถานศึกษาที่ต้องเน้นให้การทำวิจัยเป็นการทำเพื่อใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงานอย่างแท้จริง ซึ่งจะก่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย รวมทั้งมาตรการที่เพิ่มศักยภาพการทำวิจัยให้กับครูหรือมาตรการให้สถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาผลิตงานวิจัยที่มีคุณภาพตามหลักวิชา อันจะทำให้งานวิจัยทางการศึกษาได้รับการยอมรับและเป็นที่เชื่อถือมากขึ้น ซึ่งการเพิ่มศักยภาพด้านการวิจัยจะนำไปสู่การใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพิ่มขึ้น ดังผลการศึกษาของ ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัดและนิตยา สำเร็จ (2551) ที่พบว่า สมรรถนะด้านวิจัยของผู้ปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กับ การนำผลงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และงานวิจัยของ Glacken and Chaney (2004) ซึ่งสรุปว่า ปัจจัยที่สนับสนุนการนำผลการวิจัยไปสู่การปฏิบัติที่สำคัญคือ การที่บุคคลได้รับการยอมรับว่ามีความสามารถในการทำวิจัย

2. กลยุทธ์การเน้นการสร้างความตระหนักในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย เป็นการดำเนินการเพื่อส่งเสริมและจูงใจให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความเชื่อและเห็นคุณค่าของการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย ผลการวิจัยสะท้อนว่า ผู้บริหารยังขาดความตระหนักในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย เนื่องจากปัจจุบันสถานศึกษามักทำงานตามนโยบายและไม่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัย ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องสร้างความตระหนักในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยให้บุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งในมาตรการการสร้างความตระหนักนั้น ประกอบด้วย การสร้างโอกาสให้บุคลากรได้มีโอกาสเรียนรู้และมีประสบการณ์ได้เรียนรู้จากแหล่งต่างๆ มาตรการที่จะเสริมสร้างให้เกิดความเชื่อว่า การวิจัยเป็นกระบวนการที่เป็นประโยชน์ ผลการวิจัยจะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง โดยมีมาตรการจูงใจต่างๆ ที่จะทำให้ตระหนักว่า การนำงานวิจัยมาใช้ประโยชน์ทำให้เกิดประโยชน์ทั้งในเชิงการพัฒนาการปฏิบัติงานและการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา รวมทั้งประโยชน์ที่จะได้เป็นสิ่งตอบแทนต่อตนเอง ซึ่งในประเด็นนี้ Rogers (2003) กล่าวถึงการจูงใจซึ่งเป็นการสร้างทัศคติที่ดีต่อนวัตกรรมในแง่มุมต่างๆ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการใช้นวัตกรรม คือ เมื่อ

บุคคลรับรู้ว่ามีนวัตกรรมเกิดขึ้น ทำความเข้าเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น ขั้นต่อไปคือขั้นเชิญชวนให้ใช้นวัตกรรม (persuasive) โดยชวนให้เห็นความคุ้มค่าของนวัตกรรมนั้นๆ และเมื่อมีทัศคติที่ดีต่อนวัตกรรมแล้ว บุคคลจะตัดสินใจเลือกใช้ (decision) และนำไปปฏิบัติจริงได้ (implementation)

3. กลยุทธ์การเร่งพัฒนาระบบสารสนเทศงานวิจัยเพื่อเอื้อต่อการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย เป็นกลยุทธ์ที่เร่งรัดให้มีการพัฒนาระบบสารสนเทศงานวิจัย จัดให้มีทีมและมีบุคลากรหรือทีมงานที่รับผิดชอบชัดเจน ส่งเสริมให้มีการรวบรวม สังเคราะห์ผลงานวิจัย และมีความเชื่อมต่อระบบสารสนเทศงานวิจัยในสถานศึกษากับหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งมีการเผยแพร่กว้างขวางเพื่อให้มีการใช้ประโยชน์อย่างจริงจัง การที่สถานศึกษาสามารถพัฒนาระบบสารสนเทศงานวิจัยในองค์กรของตนเองจะมีส่วนช่วยให้บุคลากรสามารถเข้าถึงงานวิจัยได้ง่าย ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย รวมทั้งหากหน่วยงานต้นสังกัดสามารถพัฒนาระบบสารสนเทศเกี่ยวกับงานวิจัยให้เชื่อมต่อกันได้ในระดับต่างๆ ก็จะยิ่งส่งเสริมให้การเข้าถึงงานวิจัยและการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยมีความกว้างขวางขึ้น ซึ่งมาตรการเหล่านี้สอดคล้องคำกล่าวของผู้บริหารสถานศึกษาคนหนึ่ง ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลว่า *"...หากการพัฒนาระบบสารสนเทศเกี่ยวกับงานวิจัยต่างๆ เพื่อพัฒนาการสอนและการบริหารโรงเรียน และเชื่อมต่อกันกับหลายหน่วยงาน เราก็เข้าถึงงานวิจัยง่ายเข้า ใช้งานวิจัยได้เร็ว..."* ในประเด็นนี้ Glaser (1980) ซึ่งศึกษากลยุทธ์การทำให้องค์ความรู้จากงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติ และพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ความรู้จากงานวิจัยที่สำคัญคือ ระบบการจัดเก็บรายงานการวิจัยที่ได้รับการออกแบบให้ผู้ใช้ประโยชน์ สามารถเข้าไปศึกษาค้นคว้าได้ง่าย

4. กลยุทธ์การส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และพัฒนางานวิจัยให้มีคุณภาพ เป็นกลยุทธ์ที่ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้งานวิจัยและใช้ประโยชน์จากงานวิจัยในสถานศึกษา โดยการจัดกิจกรรมทำวิจัย หรือนำความรู้จากการวิจัยมาใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือการสร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษาเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ทั้งนี้หน่วยงานต้นสังกัดควรมีนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุน รวมทั้งผลักดันให้เกิดเครือข่ายในระดับต่างๆ รวมทั้งเครือข่ายร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถาบันอุดมศึกษา การมีเครือข่ายการวิจัยจะส่งผลต่อการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยซึ่ง Hemsley-Brown and Oplatka (2004) กล่าวว่า กลไกที่ทำให้เกิดการนำผลการวิจัยไปใช้ที่สำคัญ คือ การสร้างเครือข่ายหรือชุมชนที่สนับสนุนกัน ซึ่งอาจประกอบด้วย นักวิจัยด้วยกันเองในหลายสาขา เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวงการวิจัย นอกจากนั้น การสร้างเครือข่ายจะช่วยให้มีการสื่อสารกันอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ซึ่งถือเป็นกลไกที่ทำให้ผู้ใช้งานเกิดความไว้วางใจต่อผู้วิจัยและต่อผลงานวิจัย อันจะช่วยให้เกิดการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยได้มากขึ้น และนอกจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานวิจัยระหว่าง ผู้ใช้งานวิจัยและผู้วิจัยแล้ว มาตรการเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และการพัฒนางานวิจัยให้มีคุณภาพอีกลักษณะหนึ่งที่กำหนดไว้ คือ การส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำวิจัยโดยให้บุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยงหรือผู้ชี้แนะ ซึ่งจะช่วยให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยและสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์โดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Battista (1989) ที่เสนอไว้ว่า การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัย เป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการการนำนวัตกรรมมาใช้ประโยชน์ (innovation adoption)

5.กลยุทธ์การเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา เป็นกลยุทธ์ที่ส่งเสริมให้มีการจัดบรรยากาศการส่งเสริมการวิจัย มีกิจกรรมเพื่อเป็นการแสดงความชื่นชมยินดีแก่บุคลากรที่ได้รับรางวัลประกวดผลงานวิจัย กิจกรรมเพิ่มพูนความรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยอย่างสม่ำเสมอ และส่งเสริมให้จัดตั้งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการกำหนดกลยุทธ์ที่จะส่งเสริมให้มีวัฒนธรรมการวิจัยในสถานศึกษานี้ถือว่าเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญเพราะจะช่วยให้เกิดความยั่งยืนในการใช้ประโยชน์ในการวิจัยของสถานศึกษา เนื่องจากในทฤษฎีการแพร่กระจาย (diffusion) นั้นพบว่า วัฒนธรรมขององค์การจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมการประยุกต์ใช้นวัตกรรมและความรู้ใหม่ และจะถูกนำมาใช้เพื่อเชื่อมโยงกับกระบวนการตัดสินใจภายในองค์การ (Rogers, 2003) ดังนั้น ความสามารถในการนำข้อมูลหรืองานวิจัยมาใช้ประโยชน์ของแต่ละองค์การจะมีความแตกต่างกันตามลักษณะวัฒนธรรมของแต่ละองค์การ (Hunt, 1996) และการที่องค์การให้คุณค่าต่อการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยในการปฏิบัติงานมีความสำคัญต่อการสร้างบรรยากาศการทำงานบนพื้นฐานของข้อมูลการวิจัย (Funk, Champagne, Wiese& Tornquist,1991) จากมาตรการที่สถานศึกษาจัดให้มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการวิจัยและการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย และให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างสม่ำเสมอ จะเป็นมาตรการที่ช่วยเกิดการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยอย่างจริงจัง ซึ่งแนวทางนี้สอดคล้องกับ Estabrooks, Wallin, & Milner (2003) ที่ศึกษาลักษณะบุคคลกับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์และพบว่า บุคคลที่มีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคนวงการวิชาการอย่างต่อเนื่องและมีกลุ่มเครือข่ายทางวิชาการจะเป็นผู้ที่มีการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยมาก นอกจากนั้น Craik and Rappolt (2003) ศึกษาและพบว่า องค์การหรือหน่วยงานที่มีบรรยากาศการทำงานแบบการอภิปรายเกี่ยวกับผลการทำงานจะทำให้เกิดการนำผลการวิจัยไปใช้ในการทำงานได้

6. กลยุทธ์การสร้างวัฒนธรรมการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา เป็นกลยุทธ์ที่ให้ความสำคัญกับการเผยแพร่งานวิจัยอย่างกว้างขวาง หลากหลายช่องทาง ส่งเสริมให้จัดทำเอกสารหรือวารสารซึ่งนำเสนอผลงานวิจัยเนื้อหาเฉพาะเหมาะสมกับผู้ใช้ซึ่งเป็นครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ง่าย มีการเผยแพร่งานวิจัยหรือเอกสารทางวิชาการไปยังสถานศึกษาในพื้นที่ห่างไกล มีการอบรมพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยี และการสืบค้นข้อมูลและงานวิจัย และส่งเสริมสนับสนุนให้มีช่องทางการสื่อสารเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้วิจัยกับผู้ใช้งานวิจัย Rogers (2003) กล่าวถึงการสื่อสารว่า เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการเผยแพร่นวัตกรรมไปสู่กลุ่มผู้ใช้ มาตรการการส่งเสริมให้มีการเผยแพร่งานวิจัยอย่างกว้างขวาง หลากหลายช่องทางจะช่วยทำให้เกิดการแพร่กระจายความรู้จากงานวิจัยไปสู่ผู้ใช้ ทำให้ผู้ใช้งานวิจัยรู้ว่ามีงานวิจัยอยู่ที่ไหนและใครเป็นผู้ทำวิจัยนั้น นอกจากนั้นการเปิดโอกาสให้มีช่องทางสื่อสารอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้วิจัยกับผู้ใช้งานวิจัยจะเป็นปัจจัยระดับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนความรู้และผลการวิจัย ทำให้การเผยแพร่งานวิจัยเป็นไปอย่างมีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย การจัดช่องทางการสื่อสารในลักษณะนี้ จะช่วยให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงงานวิจัยได้ง่ายและสะดวกขึ้น สอดคล้องกับที่ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด และนิตยา สำเร็จผล (2551) ได้ศึกษาปัญหาการนำผลงานวิจัยไปสู่ภาคปฏิบัติของหน่วยงานกระทรวงยุติธรรม และพบว่าการจัดช่องทางการเข้าถึงงานวิจัยที่สะดวกและง่ายจะมีผลต่อการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติมากขึ้น อย่างไรก็ตามจากข้อค้นพบของปัญหาการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยสะท้อนถึงประเด็นเกี่ยวกับการนำเสนองานวิจัยที่อ่านและทำความเข้าใจยาก ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการนำไปใช้ประโยชน์ ในเรื่องนี้ Hemsley-Brown and Oplatka, (2004)

พบว่า สิ่งที่ทำให้เกิดการนำผลการวิจัยไปใช้ คือต้องมีการนำเสนอข้อสรุป ข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้ข้อค้นพบจากการวิจัย โดยเฉพาะไม่ควรใช้ภาษาที่ใช้เป็นศัพท์เฉพาะที่ทำให้เข้าใจยาก นอกจากนั้น Santo, Choice and Austin (2002) ยังกล่าวถึงข้อเสนอแนะในงานวิจัยว่า ข้อเสนอแนะที่มีความเฉพาะเจาะจงเป็นรูปธรรมถึงขั้นแสดงตัวอย่างจะถูกนำไปใช้จริงได้มากกว่า และการนำเสนอผลงานด้วยปากเปล่าจะมีประสิทธิภาพต่อการนำไปใช้มากกว่าการนำเสนอด้วยการเขียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาควรศึกษาและวิเคราะห์กลยุทธ์การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย คัดเลือกในส่วนที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาเพื่อนำไปกำหนดนโยบายและทิศทางในการพัฒนาสถานศึกษาในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

2. สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดสนับสนุนความพร้อมในการพัฒนาระบบสารสนเทศและฐานข้อมูลสารสนเทศต่างๆ

3. หน่วยงานต้นสังกัดควรมีนโยบายจูงใจให้บุคลากรในสถานศึกษาใช้ประโยชน์จากงานวิจัย โดยกำหนดให้การทำวิจัยและการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การประเมินคุณภาพการบริหารและการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และการประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปี

4. หน่วยงานต้นสังกัด ควรศึกษาวิเคราะห์กลยุทธ์การใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อนำไปบูรณาการในแผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมการวิจัย แผนยุทธศาสตร์การจัดการความรู้ขององค์การ หรือแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาบุคลากร

5. หน่วยงานต้นสังกัดจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาการทำวิจัยและการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

6. ผู้บริหารระบบวิจัยของประเทศ เช่น สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน ควรได้เข้ามามีส่วนกำหนดทิศทางนโยบายการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยของสถานศึกษาที่จะตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาประเทศ

7. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องศึกษาและวิเคราะห์กลยุทธ์การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย พิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยและพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาสถานศึกษาในระดับอื่น เช่น สถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา ระดับอุดมศึกษา หรือสถานศึกษาที่จัดการศึกษาประเภทอื่นหรือเฉพาะทาง

2. ควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาสถานศึกษา โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

3. ควรศึกษาวิจัย กรณีศึกษาสถานศึกษาที่ใช้ประโยชน์จากงานวิจัยที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดีเพื่อประโยชน์ในการได้แนวทางในการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยของสถานศึกษาที่มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น

4. ควรมีการวิจัยประเมินติดตามผลการดำเนินตามกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษานี้เพื่อการศึกษาประสิทธิผลการนำกลยุทธ์ไปใช้

บรรณานุกรม

เก็จกนก เอื้อวงศ์. (2553). “หน่วยที่ 5 การเขียนรายงานการวิจัยและการใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย.” ใน เก็จกนก เอื้อวงศ์ และเข็มทอง ศิริแสงเลิศ (บรรณาธิการ). *การวิจัยทางการบริหารการศึกษา*. หน้า.184-220 นนทบุรี : สวัสดีการพิมพ์.

ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๕๖ .*ราชกิจจานุเบกษา* (12 พฤศจิกายน 2556). เล่มที่ 130 ตอนพิเศษ 156 ง.

ทิพย์สุดา จันทร์แจ่มหล้า (2554). *โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการทำงานของอาจารย์มหาวิทยาลัย*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสำนักงานกองสนับสนุนการวิจัย.

ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล.(2550) *การพัฒนาโมเดลการใช้ประโยชน์วิจัยของนิสิตบัณฑิตศึกษาทางการศึกษา : โมเดลการวัดแบบแข่งขัน 2 แบบและโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบมีองค์ประกอบแฝง*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545. *ราชกิจจานุเบกษา*. (19 สิงหาคม 2545,). เล่มที่ 116 ตอนที่ 74ก : 8-9.

วีรนุช ทองแดง (2546). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษา* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

ศิวะพร ภู่พันธ์ (2554). *การวิจัยและทดสอบปัจจัยเชิงสาเหตุของการใช้ประโยชน์งานวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัย: การวิจัยแบบผสมวิธี*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด และนิตยา สำเร็จผล.(2551). *ปัญหาการนำผลงานวิจัยไปสู่ภาคปฏิบัติของหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรม*. สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.

อภิญญา ธาระชัย. (2540). *การศึกษาการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ*. (ปริญญานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพมหานคร.

Battista, R. N. (1989) . Innovation and diffusion of health-related technologies. A conceptual framework*: International Journal of Technology Assessment in Health Care*, 5(2), 227-248.

Bennett, S., Tooth, L., McKenna, K., Rodger, S., Strong, J., Ziviani, J., et al. (2003) . Perceptions of evidence-based practice: A survey of Australian occupational therapists. *Australian Occupational Therapy Journal, 50*, 13–22.

Craik, J., and Rappolt, S. (2003) . Theory of research utilization enhancement: A model for occupational therapy*: Revue Canadian*, Dec; 70(5): 266-75.

Estabrooks, C. A., Wallin, L., & Milner, M. (2003). Measuring knowledge utilization in health care: *International Journal Policy Analysis Evaluation*, 1. 3-36.

Funk, S.G., Champagne, M.T., Wiese, R.A., & Tornquist, E.M. (1991). Barriers to using research findings in practice: *The clinician's perspective. Applied Nursing Research*, 4(1).39-45.

Glacken, M. and Chaney, D. (2004). Perceived barriers and facilitators to implementing research findings in the Irish Practice Setting. *Journal of Clinical Nursing*, 13, 731-740.

Glaser, E. M. (1980). Strategies for enhancing the success of applied research. *Professional Psychology, 11*(1), 5-11.

Hemsley-Brown, J. and Oplatka, I. (2004). Bridging the research-practice gap: Barriers and facilitators to research use among school principals from England and Israel. *International Journal of Public Sector Management*, 18 (5). pp. 424-446.

Hunt, M. (1996). Barriers to research utilization: *Journal of Advance Nursing*, 23(3), 423-425.

Joint Committee on Standards for Educational Evaluations. (1994). *The program evaluation standards: How to assess evaluations of educational programs*. Newbury Park, CA: Sage.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), pp. 607-610.

Reid, W., & Fortune, A. (1992). Research utilization in direct social work practice. In A. Grasso & I. Epstein (Eds.), Research utilization in the Social Services. New York: Haworth Press.

Rogers, Everett M. (2003). *Diffusion of innovations.* 5th ed. New York, N.Y.: Free Press.

Santo, T. D, Goldberg, S., Choice, P. & *Austin* M. J. (2002). Exploratory research in public social service agencies: As assessment of dissemination and utilization. *The Journal of Sociology & Social Welfare.9* (4), 58-61.